

Професійна освіта

УДК 378.147:005.336.2:378.22:34

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18524333>

Компетентнісна парадигма професійної підготовки магістрів права

Атрощенко Тетяна Олександрівна,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти

Мукачівського державного університету,

89600, вул. Ужгородська 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., Україна

tatiyana05071976@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

Іванова Вікторія Вікторівна,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та

спеціальної освіти Мукачівського державного університету,

89600, вул. Ужгородська 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., Україна

vika-ivanova@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3954-9407>

Попович Оксана Михайлівна,

доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету

Мукачівського державного університету,

89600, вул. Ужгородська 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., Україна

ksysha31071984@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0321-048X>

Прийнято: 15.01.2026 | Опубліковано: 30.01.2026

*Анотація. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні компетентнісної парадигми професійної підготовки магістрів права та визначення її ролі в модернізації системи вищої юридичної освіти; конкретизується у завданнях наукового пошуку: проаналізувати сучасні підходи до професійної підготовки магістрів права; схарактеризувати феномен професійної компетентності магістрів права та представити авторське трактування цього поняття як очікуваного результату цілеспрямованої професійної підготовки майбутніх юристів. Для розв'язання поставлених завдань використано **методи**: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукових джерел з проблеми дослідження. З'ясовано, що професійна компетентність магістрів права є складним інтегральним утворенням, яке поєднує когнітивні, діяльнісні та особистісно-ціннісні компоненти й формується в процесі цілеспрямованої професійної підготовки. Авторське трактування професійної компетентності дозволяє розглядати її як очікуваний результат освітнього процесу, що виявляється у готовності магістрів права до здійснення професійної діяльності у сфері правового регулювання суспільних відносин, здатності до безперервного професійного розвитку та дотримання етичних стандартів юридичної діяльності. У **висновках** зазначено, що професійна підготовка магістрів права на сучасному етапі розвитку вищої освіти спирається на поєднання традиційних і новітніх освітніх підходів, серед яких ключову роль відіграє компетентнісний підхід. Його спрямованість полягає не лише в оволодінні майбутніми юристами системою фахових знань, а й у розвитку здатності ефективно діяти в ситуаціях професійної невизначеності, ухвалювати виважені правові рішення, здійснювати професійну комунікацію та відповідати за результати власної діяльності. Застосування такого підходу узгоджується з актуальними вимогами до юридичної діяльності та загальними тенденціями розвитку вищої освіти. Упровадження компетентнісної парадигми в систему професійної підготовки магістрів права є важливим*

чинником її модернізації, оскільки сприяє узгодженню освітніх результатів із запитами правової практики та потребами суспільства.

Ключові слова: магістр права, професійна підготовка, компетентнісний підхід, професійна компетентність, професійна компетентність магістрів права, юридична освіта, заклад вищої освіти.

Competency-based paradigm of professional training for graduates with a master's degree in law

Tatiana Atroshchenko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
of the Department of Preschool and Special Education

Mukachevo State University,

89600, 26 Uzhhorodska St., Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine

tatiana05071976@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

Viktoriya Ivanova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Preschool and Special Education,

Mukachevo State University,

89600, 26 Uzhhorodska St., Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine

vika-ivanova@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3954-9407>

Oksana Popovych,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Pedagogical Faculty,
Mukachevo State University,

89600, 26 Uzhhorodska St., Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine

ksysha31071984@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0321-048X>

***Abstract.** The **purpose** of the article is to provide a theoretical justification for the competency-based paradigm of professional training for master's degree graduates in law and to define its role in the modernization of the higher legal educational system. This is specified in the **tasks of scientific research**: to analyze modern approaches to the professional training of master's degree graduates in law; to characterize the phenomenon of professional competence of master's degree graduates in law and to present the author's interpretation of this concept as the expected result of targeted professional training of future lawyers. To solve the set tasks, the following **methods** have been used: analysis, synthesis, generalization, and systematization of scientific sources on the research problem. It has been established that the professional competence of master's degree graduates in law is a complex integral formation that combines cognitive, activity-related, and personal-value components and is formed in the process of purposeful professional training. The author's interpretation of professional competence allows us to consider it as the expected result of the educational process, manifested in the readiness of law graduates to engage in professional activities in the field of legal regulation of social relations, the ability to continuously develop professionally, and adherence to ethical standards of legal practice. The authors have **concluded** that, at the present stage of higher education development, the professional training of master's degree students in law is based on a combination of traditional and innovative educational approaches, among which the competency-based approach plays a key role. Its focus is not only on future lawyers mastering a system of professional knowledge, but also on developing the ability to act effectively in situations of professional uncertainty, make informed legal decisions, communicate professionally, and be accountable for the results of their own activities.*

The application of this approach is consistent with current requirements for legal practice and general trends in higher education. The introduction of a competency-based paradigm into the professional training system for master's degrees in law is an important factor in its modernization, as it contributes to the alignment of educational outcomes with the demands of legal practice and the needs of society.

***Key words:** Master of Law, professional training, competency-based approach, professional competence, professional competence of Masters of Law, legal education, higher educational institution.*

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні трансформації, євроінтеграційні процеси та реформування системи вищої освіти зумовлюють перегляд традиційних підходів до професійної підготовки магістрів права. В умовах динамічного розвитку правової системи та зростання суспільного запиту на висококваліфікованих фахівців-юристів особливої актуальності набуває компетентнісна парадигма освіти, орієнтована не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності ефективно застосовувати їх у професійній діяльності. Це потребує системного осмислення змісту, структури та результатів професійної підготовки майбутніх магістрів права.

Водночас аналіз сучасної практики юридичної освіти засвідчує наявність низки суперечностей між вимогами ринку праці та реальним рівнем сформованості професійних компетентностей у випускників магістратури з права. Традиційна знаннєва модель підготовки нерідко домінує над практикоорієнтованими та ціннісно-смісловими компонентами, що ускладнює формування правничого мислення, професійної відповідальності, етичної зрілості та здатності до міждисциплінарної взаємодії. У цьому контексті особливої значущості набуває проблема забезпечення цілісності компетентнісної підготовки магістрів права, що передбачає інтеграцію теоретичної, практичної та ціннісно-світоглядної складових освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив сталу увагу вітчизняних науковців і практиків до проблеми професійної підготовки майбутніх юристів. Актуальним у цьому контексті вважаємо навчальний посібник «Підготовка майбутніх юристів» (Р.Кацавець) [7], в основі якого – сучасне бачення професії юриста, свідоме й відповідальне ставлення до неї. У посібнику акцентовано увагу на питаннях професійної етики судових ораторів, що знаходить відображення в доборі матеріалів для практичного опрацювання. Окремо розглянуто етичні засади службових відносин як між співпрацівниками, так і з особами відповідного правового та соціального статусу.

Підручник «Основи юриспруденції» (А. Хрідочкін, П. Макушев, В. Ченцов) розкриває ключові проблеми теорії держави і права, а також конституційного, цивільного, житлового, сімейного, трудового, адміністративного й кримінального права. Науковцями враховано досягнення сучасної вітчизняної юридичної науки та останні зміни у законодавстві України; здійснено аналіз судової системи, судоустрою та правоохоронних органів України [14].

Актуальним для нашого дослідження є навчальний посібник «Правознавство» (за заг. ред. С. Петкова), орієнтований на формування цілісного уявлення про теоретичні здобутки у сфері права. У ньому автори узагальнили значний масив теоретичних положень і здійснили аналіз сучасного стану національного законодавства [11].

Поняття юридичної науки, освіти та практики в контексті їхньої взаємодії розкрито у праці О. Барабаша. Автор підкреслює, що основним завданням вітчизняної системи вищої юридичної освіти стає пошук балансу між фундаментальною теоретичною підготовкою та практичними навичками [4]. Дефінітивний аналіз ключових понять з професійної підготовки майбутніх правознавців у закладах вищої освіти представлено В. Пугач. Зокрема,

дослідниця представляє власне розуміння поняття «професійна компетентність правозахисника» та пропонує шляхи її формування [12].

У навчально-методичному посібнику «Правова аргументація та юридичне письмо» [3] наголошується, що підготовка кваліфікованих юристів неможлива без інтеграції теоретичного навчання з практичною діяльністю. Особливого значення набуває формування базових практичних умінь, зокрема правової аргументації, структурування юридичних документів, судової риторики, навичок участі у судових засіданнях та майстерності постановки запитань. Саме на цих аспектах акцентує увагу М. Афанасьєва, розглядаючи їх як ключові чинники успішної професійної діяльності майбутніх юристів. У монографії «Правова аргументація та юридичне письмо» [2] авторка, спираючись на власний адвокатський і науково-педагогічний досвід, розкриває прикладні аспекти здійснення правового аналізу та підготовки юридичних документів, зокрема процесуальних і аналітичних, акцентуючи увагу на розвитку навичок аргументованого, структурованого й доступного юридичного письма для майбутніх і практикуючих фахівців у галузі права.

Проблема формування професійної компетентності майбутніх юристів знайшла своє висвітлення у праці Г.Лещенко та А.Беляєвої [9]. Авторами запропоновано визначення поняття «професійна компетентність майбутніх юристів», представлені компоненти професійної компетентності майбутніх юристів (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, комунікативний, аналітично-рефлексивний).

Г. Білавич та співавторами обґрунтовано значення компетентнісного підходу в освітньому процесі; проаналізовано вплив міграційних явищ останнього десятиліття на зміст юридичної освіти. Вагомою є подана дослідниками характеристика законодавчої бази (міжнародної та національної), яка розглядається як важливе підґрунтя професійної підготовки майбутніх юристів до роботи з мігрантами [5].

З огляду на сучасні виклики особливої актуальності набуває стаття М. Криштановича «Вивчення правових дисциплін засобами інтерактивного дистанційного проведення занять» [8], у якій проаналізовано сучасну практику викладання правових дисциплін у підготовці майбутніх фахівців. Автор підкреслює, що арсенал освітніх технологій охоплює різноманітні ефективні способи, прийоми та засоби навчання, зокрема інтерактивні, які дають змогу повноцінно розкрити специфіку конкретної правничої дисципліни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз вітчизняних наукових студій показав, що проблема професійної підготовки магістрів права є надвагомою в умовах сучасних викликів. Окремої уваги потребує проблема оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей магістрів права, оскільки існуючі підходи здебільшого орієнтовані на перевірку знаннєвого компонента та не враховують повною мірою практикоорієнтовані, ціннісні й рефлексивні складові професійної діяльності юриста. Це зумовлює необхідність подальших наукових пошуків, спрямованих на розроблення комплексних моделей компетентнісної підготовки магістрів права, адекватних сучасним вимогам правової практики та стандартам вищої освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – теоретичне обґрунтування компетентнісної парадигми професійної підготовки магістрів права та визначення її ролі в модернізації системи вищої юридичної освіти.

Завдання статті:

1. Проаналізувати сучасні підходи до професійної підготовки магістрів права.
2. Схарактеризувати феномен професійної компетентності магістрів права та представити авторське трактування цього поняття як очікуваного результату цілеспрямованої професійної підготовки майбутніх юристів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мета юридичної освіти, як зазначають науковці, полягає у формуванні всебічно розвиненої особистості українського юриста, який володіє не лише необхідними ключовими компетентностями, а й є національно свідомим громадянином, патріотом і державотворцем, високоморальною особистістю, що усвідомлює соціальну відповідальність за результати своєї професійної діяльності, громадянський обов'язок і необхідність дотримання морально-етичних норм, сповідує християнські цінності. Ефективність професійної підготовки майбутніх юристів значною мірою визначається рівнем засвоєння ними фахових знань, ціннісних орієнтацій і формуванням професійно-ціннісних переконань, заснованих на християнських принципах. Опановуючи зазначені цінності, а також цінності правової культури й безбар'єрної компетентності, здобувач вищої юридичної освіти має бути здатним трансформувати та інтерпретувати їх відповідно до власних особистісних якостей, змісту й характеру юридичної практики, зокрема у сфері міграції населення [5, с.144].

Професійну підготовку О. Андрусь трактує як «організаційно-методичний процес формування у студентів їх професійної компетентності, активної життєвої позиції, внутрішньої культури, здатності до продуктивного спілкування з навколишнім світом для професійно-особистісної та соціальної реалізації, навчання та самоосвіти упродовж життя» [1, с.292].

Особливості підготовки майбутнього юриста, як вважає О.Браткова, зумовлюються багатогранністю, інтегрованістю та суб'єктністю галузі його майбутньої професійної діяльності. Підґрунтям для такого висновку стали, передусім, науково-педагогічні підходи до розв'язання проблеми фахової підготовки юристів, що є релевантними як у традиційній, так і в інноваційній освітній площині, зокрема системний, аксіологічний, особистісно орієнтований, компетентнісний та діяльнісний [6, с.41].

Так, системний підхід дає змогу розглядати підготовку юриста як єдине цілісне явище, що включає взаємозв'язки компонентів змісту, форм, методів і результатів освітнього процесу. Він забезпечує цілісність дослідження і моделювання підготовки як складної педагогічної системи. Особистісно-орієнтований підхід спрямовує увагу на суб'єкта навчальної діяльності, акцентуючи на розвитку професійно важливих особистісних якостей, мотивації й готовності до самореалізації у професії. Цей підхід підкреслює значення індивідуалізації навчання для формування самосвідомості й професійної позиції майбутнього юриста. Аксиологічний підхід акцентує на ціннісних орієнтаціях освіти: формуванні у студентів системи професійно-ціннісних засад, які визначають їхню здатність діяти відповідно до моральних і правових норм. Цей підхід сприяє гармонізації знань і морально-етичних аспектів професійної діяльності. Компетентнісний підхід визначає освітній процес як цілеспрямовану діяльність щодо формування компетентностей, які поєднують знання, уміння, навички та ціннісну позицію. Він виступає методологічною основою для визначення результатів підготовки та їх відповідності вимогам професійної діяльності. Діяльнісний підхід акцентує на практико-орієнтованому вимірі освіти: навчання розглядається як діяльність, що відбувається через активну участь студента у вирішенні професійних задач, моделюванні правових ситуацій і застосуванні здобутих знань [6, с.42-43].

Проблематика професійної підготовки майбутніх юристів, за твердженням Л. Насіленко, «інтегрує поєднання теорії і практики викладання як фахових, так і спеціальних дисциплін з огляду на компетентнісний підхід» і, як вважає авторка, саме цей підхід «пропонує цілісний досвід вирішення професійних проблем, виконання ключових функцій майбутніми юристами, сприяє зміні предметно-центрованої системи вищої юридичної освіти на особистісно-діяльнісну і при цьому збереженню її традиційної фундаментальності та універсальності» [10, с.75].

Поділяємо позицію Л. Насіленко, згідно з якою майбутній юрист повинен володіти такими якостями: високий рівень правосвідомості; принциповість; стійкість до стресу, працездатність у критичних ситуаціях; урівноваженість, здатність адекватно реагувати на різні події; розвинений інтелект, широкий кругозір, ерудиція; творче мислення, уміння виділяти головне, розумова працездатність; уміння слухати учасника діалогу, доброзичливе, ввічливе ставлення до людей; вільне, гнучке володіння вербальними й невербальними засобами спілкування; уміння в конфліктних ситуаціях застосовувати адекватну стратегію комунікативної поведінки, змінювати залежно від обставин стиль спілкування; здатність до співпраці, досягнення компромісів, угод, розвинений самоконтроль над емоціями, настроєм в екстремальних ситуаціях та ін. [10, с.77]. Відтак, сучасний юрист, підготовка якого здійснюється у вітчизняних закладах вищої освіти, постає як «компетентний фахівець із розвиненим юридичним мисленням, правосвідомістю, громадянською зрілістю, високою правовою і психологічною культурою й комунікативною компетентністю» [10, с.79].

Аналіз професійної діяльності юриста дозволив виділити ключові вимоги до його комунікативності, а саме: знання та реалізація принципів взаємовідносин, володіння засобами ефективного спілкування, культура професійного мовлення, культура слухання та відповідна комунікативна поведінка. Високий рівень комунікативності у професійній діяльності забезпечує юристу можливість більш ефективно встановлювати контакти з суб'єктами професійних відносин, проводити аналіз правових ситуацій, аргументувати та приймати відповідальні рішення, а також правильно інтерпретувати різного роду конфліктні ситуації [13, с.32].

Передумовою професіоналізму юриста, як зазначають Г. Лещенко та А. Беляєва, є високий рівень його фахової освіти, що передбачає глибоке володіння знаннями законів та правових норм. Водночас, окрім теоретичних знань, важливим є вміння застосовувати їх на практиці, тобто володіння комплексом

професійних умінь і навичок. Це зумовлює необхідність удосконалення процесу підготовки юристів на засадах компетентнісного підходу, який виступає концептуальною основою підвищення якості вищої професійної освіти у сфері права [9].

Компетентнісний підхід, на думку зазначених авторів, слід розглядати як систему вимог до освітнього процесу у закладах вищої освіти, що забезпечують практичну орієнтацію професійної підготовки майбутніх юристів. Його сутність розкривається через аналіз структури, змісту та закономірностей формування професійної компетентності [9, с.48]. Підкреслюється, що суть компетентнісного підходу полягає не у простому поєднанні окремих концепцій, принципів, методів чи моделей підготовки фахівця, а в їх інтеграції, синергії та взаємовпливі. Такий підхід сприяє формуванню нових якісних характеристик освітнього процесу: особистісної та мотиваційно-ціннісної спрямованості освіти, орієнтації на практичний результат (акцент на операційній складовій освітнього процесу), технологічності навчання, студентоцентризму, діагностичності тощо [9, с. 48].

Професійну компетентність майбутніх юристів Г. Лещенко та А. Беляєва визначають як «здатність ефективно здійснювати діяльність у сфері юридично-правового регулювання суспільних відносин, на основі здобутих знань, вмінь, навичок, досвіду, особистісних якостей» [9, с. 48]. Її компонентами виокремлено: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, комунікативний та аналітично-рефлексивний [9, с.48]. Солідарні з тим, що сформована професійна компетентність майбутніх юристів є результатом цілеспрямованої взаємодії здобувачів освіти та педагогів і проявляється у здатності випускника ефективно здійснювати діяльність у сфері юридично-правового регулювання суспільних відносин, самостійно здобувати знання в професійній сфері та володіти сформованими професійно важливими якостями [9, с.50].

Н. Яворською схарактеризовано особливості формування професійної компетентності майбутніх юристів у контексті стандартизації, які проявляються:

у врахуванні глобалізаційного та інтеграційного контекстів, що зумовлює потребу в уніфікації вимог до професійної компетентності юристів на національному, міжнародному та наднаціональному (міжнародному) рівнях; в орієнтації на міжнародні професійні стандарти та кодекси юридичних професій; у забезпеченні відповідності професійних та освітніх стандартів підготовки майбутніх юристів; у контексті інформатизації суспільства, що висуває нові вимоги до компетентностей майбутніх фахівців [15, с.224]. Визначаючи складові професійної компетентності майбутнього юриста, авторка виходила з того, що вони проявляються через структурні елементи особистості як суб'єкта освітньої діяльності, а саме: професійну спрямованість, професійні знання, вміння та навички, професійно важливі здібності й особистісні якості, що разом формують комплекс знань, умінь і ставлень [15, с.224].

У нашому дослідженні послуговуємося критеріями сформованості професійної компетентності (когнітивний, операційний та особистісний), виокремленими Н. Яворською [15, с.225].

Когнітивний критерій передбачає розвиток і прояв у майбутніх юристів індивідуального стилю мислення, формування когнітивних компетенцій та відповідних поведінкових показників, оволодіння знаннями на рівні бакалавра та магістра. До нього належать аналітичні вміння (аналізувати, співставляти, виявляти сутність і взаємозв'язки), управління знаннями, креативність та нестандартне мислення, комунікативні й організаторські здібності. Спектр професійної діяльності юриста широкий і багатоплановий, що потребує інтегрованих знань, які слугують основою для прогнозування та моделювання ситуацій і процесів, а також застосування сучасних технологічних підходів. Важливим є також розвиток навичок самостійного навчання та пошукової діяльності, від яких залежить успіх професійної діяльності майбутнього юриста.

Операційний критерій проявляється у вмінні організувати професійну діяльність та керувати нею, спрямовувати її на досягнення поставлених завдань,

застосовувати сучасні методи та інноваційні технології. До основ операційного критерію належить здатність приймати рішення та відповідати за них, керувати комунікативними ситуаціями, вести полеміку, аргументувати, демонструвати аналітичні здібності, передбачати та проєктувати професійні ситуації. Критерій також відображає здатність управляти змінами, власну позицію майбутнього юриста, його стиль спілкування, самоконтроль та прагнення до саморозвитку.

Особистісний критерій визначає усвідомлення майбутнім юристом себе як самостійної, гідної особистості. Його основою є прояв етичної поведінки, доброчесності, служіння закону, клієнтоорієнтованості, конфіденційності та об'єктивності у повсякденній діяльності. Крім того, цей критерій передбачає повагу до думок і цінностей інших, неупередженість, співчуття та відповідальне ставлення до соціальної і професійної взаємодії [15, с.225].

Висновки. У результаті проведеного теоретичного аналізу встановлено, що сучасна професійна підготовка магістрів права ґрунтується на інтеграції традиційних і інноваційних освітніх підходів, серед яких провідне місце посідає компетентнісний підхід. Він орієнтує освітній процес не лише на засвоєння фахових знань, а й на формування здатності майбутніх юристів ефективно діяти в умовах професійної невизначеності, приймати обґрунтовані правові рішення, здійснювати комунікацію та нести відповідальність за результати власної діяльності. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до юридичної професії та тенденціям розвитку вищої освіти.

З'ясовано, що професійна компетентність магістрів права є складним інтегральним утворенням, яке поєднує когнітивні, діяльнісні та особистісно-ціннісні компоненти й формується в процесі цілеспрямованої професійної підготовки. Авторське трактування професійної компетентності дозволяє розглядати її як очікуваний результат освітнього процесу, що виявляється у готовності магістрів права до здійснення професійної діяльності у сфері

правового регулювання суспільних відносин, здатності до безперервного професійного розвитку та дотримання етичних стандартів юридичної діяльності.

Уважаємо, що впровадження компетентнісної парадигми у професійну підготовку магістрів права відіграє важливу роль у модернізації системи вищої юридичної освіти, оскільки забезпечує узгодження освітніх результатів із потребами правової практики та суспільства загалом. Реалізація цього підходу сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх юристів, їх конкурентоспроможності на ринку праці та формуванню фахівців, здатних ефективно діяти в умовах трансформації правової системи. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробленні та обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності магістрів права в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Андрусь О. Сучасні аспекти професійної підготовки студентів у технічних університетах: професійна підготовка в контексті євроінтеграції. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 2011. Вип. 4 (2). С. 283-294.
2. Афанасьєва М. В. Правова аргументація та юридичне письмо: монографія. Одеса : Вид-во «Юридика», 2023. 122 с.
3. Афанасьєва М. В. Правова аргументація та юридичне письмо: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 50 с.
4. Барабаш О.О. Співвідношення юридичної науки, освіти та практики: пошук балансу між фундаментальною юридичною підготовкою та практичними навичками. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*, 2024. Випуск 82: частина 1. С.11-18.
5. Білавич Г., Савчук А., Комар І., Трухан О. Професійна підготовка майбутніх юристів до роботи з мігрантами: теоретичні засади та нормативно-

правове регулювання в українському й міжнародному законодавстві. *Суспільство та національні інтереси: журнал*, 2025. №12(20). С.141-156.

6. Браткова О.І. Наукові підходи у підготовці майбутніх юристів до професійної взаємодії. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 2018. Вип. 4 (95). С.41-44.

7. Кацавець Р. С. Підготовка майбутніх юристів. Навч. посіб. Київ: Алерта, 2023. 178 с.

8. Криштанович М. Вивчення правових дисциплін засобами інтерактивного дистанційного проведення занять. *Гірська школа Українських Карпат*, 2020. №22. С.112-115.

9. Лещенко Г.А., Беляєва А.М. Формування професійної компетентності майбутніх юристів. *Молодий вчений*, 2023. № 6 (118). С.47-50.

10. Насіленко Л. Професійна підготовка майбутніх юристів на основі компетентнісного підходу (з досвіду роботи Університету сучасних знань). *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2013. Вип.6. С.75-81.

11. Правознавство : навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Петкова ; Ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпро, 2020. 360 с.

12. Пугач В. Дефінітивний аналіз ключових понять з професійної підготовки майбутніх правознавців у закладах вищої освіти. *ПедБез*, 2022. № 1-2. Том 7. С. 16-29.

13. Семенов О.М., Насіленко Л.А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів : теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 324 с.

14. Хрідочкін А.В., Макушев П.В., Ченцов В.В. Основи юриспруденції: підручник. Дніпро: Ун-т митної справи та фінансів, 2021. 396 с

15. Яворська Н.В. Формування професійної компетентності майбутніх юристів у контексті стандартизації. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*. 2017. № 2. С. 223-228.